

Р Е Ц Е Н З И Я

От проф. Екатерина Илиева Матеева, д.ю.н.,
Професор по гражданско и семейно право в
Юридически факултет на СУ „Св. Кл. Охридски”,
Катедра Гражданскоправни науки

Относно:

Дисертационен труд за получаване на образователна и научна степен „доктор по право” по темата:

„ОБЕЗСИЛВАНЕ НА МЕНИТЕЛНИЧНИ ЕФЕКТИ – МАТЕРИАЛНОПРАВНИ И ПРОЦЕСУАЛНИ АСПЕКТИ”,

Представена от **ГЕОРГИ СТОЯНОВ ХОРОЗОВ**, докторант на самостоятелна подготовка към катедра Гражданскоправни науки на Юридически факултет на СУ "Св. Климент Охридски" с научен ръководител проф. д-р Огнян Герджиков;

Област на висшето образование: 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.6. Право, Специалност Гражданско и семейно право

I.

1. Назначена съм за член на научно жури в настоящата процедура въз основа на заповед на Ректора на СУ „Св. Кл. Охридски” № 38744 от 22. 12. 2015 г.
2. След проучване на представените документи в настоящата процедура намирам, че **ГЕОРГИ СТОЯНОВ ХОРОЗОВ** отговаря на формалните изисквания по чл. 6, ал. 1 от Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) за придобиване на ОНС „доктор”. Той е придобил образователно-квалификационната степен „магистър” през 1994 г., завършвайки успешно специалността „Право” в Юридически факултет на СУ „Св. Кл. Охридски”. Кандидатът е зачислен по установения ред за обучение в докторантура на самостоятелна подготовка въз основа на заповед на Ректора на СУ "Св. Климент Охридски", считано от 25.06. 2013 г. до 25. 06. 2016 г. с научен ръководител проф. д-р Огнян Герджиков по темата **„ОБЕЗСИЛВАНЕ НА МЕНИТЕЛНИЧНИ ЕФЕКТИ – МАТЕРИАЛНОПРАВНИ И ПРОЦЕСУАЛНИ АСПЕКТИ”**. Отчислен е предсрочно с право на защита със заповед на Ректора на СУ "Св. Климент Охридски", считано от 8. 12. 2015 г.
3. В настоящата процедура кандидатът е представил дисертационен труд по темата в съответствие с чл. 6, ал. 3-4 ЗРАСРБ, придружен от автореферат, както и две научни статии по темата на дисертационния труд, а именно **„За**

характера на правото на обезсилване на ценна книга от съда”. – Търговско и облигационно право, 2015 г., № 9 и „Упражняване на права по ценна книга въз основа на съдебно решение за обезсилване (чл. 566 ГПК)”. – Търговско и облигационно право, 2015 г. № 10, които се приемат за рецензиране.

4. Представеният дисертационен труд на тема **„ОБЕЗСИЛВАНЕ НА МЕНИТЕЛНИЧНИ ЕФЕКТИ – МАТЕРИАЛНОПРАВНИ И ПРОЦЕСУАЛНИ АСПЕКТИ”** е в общ обем от 238 стандартни страници, вкл. титулна страница, съдържание, основен текст на дисертацията, 80 бележки, изнесени в края на труда, както и библиография на използваните източници от общо 76 заглавия, от които на 45 учебници, монографии и коментари на български език; 15 научни статии на български език и 16 източника на английски и руски език. В структурно отношение самият труд се състои от три части, номерирани последователно с римски цифри – увод (номерирани като римско I.), две глави, номерирани съответно като II. и III., подразделени на параграфи с предметни заглавия и на вътрешни неозаглавени точки и подточки, както и заключение.

В **увода** докторантът аргументирано и убедително обосновава нуждата от едно по-задълбочено теоретично изследване на проблемите, които поставя уредбата на производството по обезсилване на ценни книги на заповед. Основателно се изтъква, че въпреки несъмненото си практическо значение тази проблематика не е била до сега предмет на цялостно монографично изследване у нас. На основата на особеностите на заповедните ценни книги като обекти на частноправни отношения е формулирана *основната научна теза на докторанта*, че целта на производството по обезсилване е да съдейства на добросъвестния приносител, лишен от фактическата власт върху ценната книга, да упражни правата си по нея въпреки липсата на документа, който ги материализира, като се отнеме неговото легитимационно действие и същият се замени със съдебно решение, което обаче не е с юридически равностойно на ценната книга действие, доколкото не подлежи на джиросване. По същността си обезсилването представлява, според дисертанта, „отнемане на документалната сила на оригиналния менителничен документ и заместването му с охранително съдебно решение, по което молителят да реализира своето вземане срещу задължените лица” (с. 10-11). Свидетелство за ясната

научна визия и мисъл на автора е извеждането на *25 материалноправни и процесуални въпроси и научни задачи, към чието решаване е насочено изследването* (с. 12-14). Тяхното ясно формулиране е голямо достойнство на работата, тъй като е предпоставка за внасяне на целенасоченост в изследването. Тези въпроси са намерили научно обосновани решения в труда, макар да не са предопределили в решаваща степен неговата вътрешна структура и системата на изследването.

В **първата глава** от дисертационния труд (с. 16-158), която е структурирана в 8 параграфа с предметни заглавия, авторът изяснява въпросите, свързани с участниците в производството по обезсилване на заповедни ценни книги, актовете на съда и последиците от съдебното решение за молителя, за задължените лица по менителницата и за нейния приносител. Разгледани са историческото развитие на изследвания институт, също и актовете за международно уеднаквяване на уредбата на обезсилването на менителнични ефекти и е направен сравнителноправен преглед на уредбата според законодателствата на някои държави от континентална Европа. В рамките на глава първа са анализирани последователно основните елементи от динамичния фактически състав на производството по обезсилване на ценни книги по ГПК като са обсъдени кръгът на легитимираните лица; изискванията по отношение на молбата за обезсилване; постановяването и действието на заповедта за неплащане; провеждането на заседанието по обезсилването; правното действие на съдебното решение по обезсилването и реда за оспорването му. В последните две точки от глава първа е изяснено осъществяването на правата по ценната книга и издаването на дубликат на ценната книга, както и правата на притежателя на обезсилената менителница.

Глава втора, състояща се от 7 точки, е посветена на три различни по характера си въпроса, обединени под описателното заглавие *„За същността на правото да се обезсили менителницата. Производството по обезсилване и други съдебни производства по менителнични иски или по претенции, основани на вземане по менителницата. Обезсилване на менителницата и обезсилване на акции от акционерното дружество“*. В точка първа от тази глава, посветена на характера на правото да се обезсили менителницата, е обосновано виждането, че това субективно право е по същността си материално, а не процесуално, че е относително, доколкото охранителният акт на съда има действие само по отношение на молителя, а също и че в закона са уредени конкретни

видове права на обезсилване в зависимост от вида на ценната книга, чието обезсилване се иска – на приносител или на заповед; също според обстоятелствата, въз основа на които се иска обезсилването (дали молителят е бил лишен от владението върху ценната книга или същата е била унищожена), както и в зависимост от отношението на носителя на правото на обезсилване към правата по ценната книга - според това, дали правото на обезсилване принадлежи на лице, което притежава само правата върху ценната книга, или на лице, което е титуляр и на правата по нея (с. 159-172; 220-221 от труда). Обосновано е схващането, че правото да се иска обезсилване не е нито право „*върху*”, нито право „*по*” менителницата, а е самостоятелно извънменителнично право с потестативен характер. Втората относително самостоятелна в правно-логическо отношение част от глава втора на труда обхваща изследване на съотношението между производството по обезсилване на заповедни ценни книги и някои способности за защита на правата, произтичащи от менителничната сделка, сред които са: искът по чл. 471 ТЗ; искът за недействителност на менителницата поради порок във волята на издателя, респ. на акцептанта; исковите производства, свързани с претенции върху менителницата и отражението им върху развитието на производството по обезсилване; индивидуалното и универсално принудително изпълнение срещу молителя, държателя или задълженото по менителницата лице (с. 173- 209). В самостоятелна точка 6 от глава III са изведени съпоставката и отграниченията между обезсилването на менителницата, респ. други ценни книги, и обезсилването на акции от акционерното дружество-емитент в хипотезите на чл. 187а, ал. 5, чл. 187г или чл. 189, ал. 3 ТЗ (с. 209-212). По аналитичен път се стига до правилния извод, че обезсилването на акции от самото АД и обезсилването на акции на приносител от съда по реда на охранителното производство по глава 53 ГПК са различни по същността и характера си производства, които имат различен фактически състав, различни правни последици и предназначение (с. 213). Най-сетне, последният § 7 от глава трета на труда изследва установяването на правата върху менителницата в съдебните производства и действието на решението за обезсилване в тези производства. Анализирани са значението на изискването за представяне на оригинала на ценната книга в заповедното производство (чл. 417, т. 9 ГПК); в исковите производства за установяване и защита на правата по менителницата; в изпълнителното производство; в производството по издаване на дубликат на изпълнителен лист по чл. 409 ГПК, както и последиците от

неизпълнението на това изискване. Проследено е отражението на започналото производство по обезсилване на ценната книга върху хода и развитието на тези производства (с. 213-219).

В 8-те точки от **заключението** на дисертационния труд са систематизирани основните теоретични изводи от анализа, направен в изложението на дисертацията.

II.

1. Изследването е посветено на тема, която е много актуална и практически значима за българското право. В наличната до момента българска литература в областта на ценните книги липсва цялостно, монографично изследване върху производството за обезсилване на ценни книги и представеният дисертационен труд несъмнено ще запълни тази празнота. Темата е благодатна за монографичен тип правно изследване, но веднага трябва да се подчертае, че е с повишена степен на трудност, тъй като изисква не само сериозни юридически знания в областта на материалноправния режим на ценните книги, но и задълбочено познаване на редица институти на процесуалното право, и в частност на охранителните производства и изпълнителния процес. В това отношение заслужава да се изтъкне, че дисертантът с вещина е анализирал изследваната материя и в двата аспекта – материалноправен и процесуален, и е съумял да намери верния, балансиран подход при изясняване на приложното поле, същината и особеностите на производството по обезсилване на ценни книги. Изследването показва, че авторът познава задълбочено действащата уредба и съдебна практика в анализирания материя, ползвал е богат научен апарат, включващ класически и модерни изследвания в областта на мениелничното и процесуалното право у нас и в чужбина и е привлякъл немалък брой съдебни актове. Рецензираният труд е опрян на широка гама от общи и специални методи на научно изследване, които са адекватно и полезно приложени в хода на анализа. Работата е написана на ясен и точен юридически език, с очевиден стремеж към прецизност на езиковите изразни средства и ползването на правната терминология.

2. Научните приноси в рецензирания труд са съществени, многобройни и като цяло са коректно посочени от докторанта в представения автореферат. Сред по-значимите от тях се открояват следните:

2.1. За първи път в нашата правна доктрина е направено цялостно и систематично научно изследване върху обезсилването на менителнични ефекти, насочено към разкриване на неговата материалноправна и процесуалноправна характеристика.

2.2. С оглед изясняване на предметното приложното поле на производството по обезсилване на менителнични ефекти приносен характер има разграничението между случаите, при които носителят на правото, материализирано в ценната книга, е бил лишен от владение на ценната книга въпреки волята си – от една страна, а от друга - случаите на прехвърляне с недействително джиро, при което приносителят е бил принуден да прехвърли правата си поради насилие, заплашване или измама. Правилно се приема, че във втората група случаи обезсилването на ценната книга е недопустимо, а прехвърлителят (джирантът) следва да търси защита по исков ред, чрез прогласяване на недействителността на извършената от него опорочена сделка. Тази теза е успешно доразвита в § 3 от глава трета на труда, където дисертантът е направил съпоставка и разграничение между производството по обезсилване на менителници и иска за недействителност на менителницата поради порок във волята на издателя, респ. поради порок при приемането, извършени при насилие, заплашване или измама.

2.3. Приноси могат да се открият при изясняването на кръга на лицата, легитимирани да искат обезсилване на менителнични ефекти (с. 33 и сл. от труда). Доколкото обезсилването има за цел да съдейства на молителя да упражни правата си *по* ценната книга, а не само правата *върху* нея, се аргументира възгледа, че всяко лице, което може да упражни правата по менителницата, има право да иска и нейното обезсилване. Такова лице е както поемателят, както и всеки легитимиран приносител на ценната книга - всеки джиратар, вкл. такъв по джиро за обезпечение или джиро

по пълномощие (за събиране); платилото сумата задължено лице, на което ценната книга е предадена срещу извършеното плащане; съдебният изпълнител, иззел менителницата във връзка с изпълнението по чл. 515 ГПК; вискателят, на когото вземането по менителницата е било възложено за събиране или вместо плащане по чл. 510 ГПК. Важно значение има изводът на дисертанта, че този държател на ценната книга, който не е имал никакви права по нея, не може да иска обезсилването ѝ от съда.

- 2.4.** В частта си относно същността и правните признаци на правото да се иска обезсилване на ценни книги (§ 1 от глава II) рецензираният труд съдържа редица новости и приноси за нашата теория. Оригинална е тезата за това право като материално непритезателно субективно право с относителен характер, което е насочено към съда и може да бъде упражнено само по реда на нарочно охранително производство (глава 53 ГПК). Убедителен е изводът, че правото да се иска обезсилване на ценната книга е едно самостоятелно право, което не е право нито „върху“, нито „по“ ценната книга. С особено богатство и иновативни елементи се отличава аргументацията на авторовото виждане, което отрича потестативния характер на правото да се иска обезсилване на ценните книги (с. 172 от труда). В същото време остава непонятно, защо в автореферата на с. 9 при посочване на научните приноси на труда авторът поддържа логически противоположната теза, че „правото да се иска обезсилване на ценната книга от съда е потестативно“?! Склонна съм да отдам това противоречие на технически пропуск на отрицателната частица „не“. Новост за нашата доктрина е и групирането и изследването на разновидностите на това право в зависимост от различни класификационни критерии: (а) според вида на ценната книга – на приносител или на заповед; (б) според юридическия факт, от който възниква правото и (в) според отношението на носителя на правото на обезсилване към правата *по* ценната книга.

- 2.5.** Приносен характер има съпоставката и отграничението между правото да се иска обезсилване на менителница и иска по чл. 471, ал. 2 ТЗ, както и между последния и иска за собственост по чл. 108 ЗС. Уместно се изтъква разликата в типа и характера на двете производства (че първото е безспорно, охранително, а второто се развива по правилата на общия исков процес); че при иска по чл. 471, ал. 2 ТЗ се цели не лишаването на ценната книга от легитимационния ѝ ефект и препятстване на упражняването на произтичащите от нея права от лицето, у което тя се намира, а връщането ѝ на действителния титуляр във вида, в който тя е била издадена. Убедително е подчертано, че при иска по чл. 471, ал. 2 ТЗ лишаването на титуляра от фактическа власт върху ценната книга е само един от елементите на правопораждащия фактически състав. Наред с него е необходимо ответникът да е придобил менителницата недобросъвестно или при груба небрежност, а това е елемент, който е свършено чужд на фактическия състав, от който възниква правото да се иска обезсилване на ценна книга по чл. 560 ГПК. Уместно е изтъкнато и че физическото наличие на менителничния документ е съществено условие за упражняване на правото по чл. 471, ал. 2 ТЗ, докато производството по обезсилване има място, когато молителят не знае у кого се намира ценната книга.
- 2.6.** С полезно значение за обогатяване на нашата доктрина и практика в разглежданата материя е и изясняването на съотношението между производството по обезсилване на менителнични ефекти – от една страна, а от друга – исковите производства, по реда на които се упражняват претенции върху менителницата (с. 193 и сл.); индивидуалното и универсално принудително изпълнение срещу молителя, държателя или задължено по менителницата лице (с. 201 и сл.); обезсилването на акции (с. 209 и сл.) и др. Заслужава да се подчертае, че до момента нашата теория не е осветлявала проблемите на обезсилването на ценни книги в очертаните ракурси. Особено интересен и полезен е анализът на отношението на заповедното производство към

производството по обезсилване по чл. 560 и сл. ГПК в хипотези, при които приносителят на менителницата, чието обезсилване се иска, е поискал издаване на заповед за изпълнение и по това заявление се образува частно гражданско дело (с. 196 и сл. от труда). Убедително е обоснован възгледа, че заповедта за изпълнение, разпореждането за незабавно изпълнение и издаденият изпълнителен лист в заповедното производство не са задължителни за съда в производството по обезсилването, тъй като те не представляват влязло в сила решение по смисъла на чл. 536, ал. 2 ГПК. Поради това съдът по обезсилването не е длъжен да спре производството по обезсилването. Не по-малко полезни са и разсъжденията и изводите на дисертанта, че на свой ред производството по обезсилването по чл. 560 и сл. ГПК не се отразява върху хода на заповедното производство, доколкото решението за обезсилването няма обвързваща сила за съда, пред който е подадено заявлението за издаване на заповед за изпълнение (с. 198).

- 2.7.** Приносен характер имат и изводите относно значението на решението за обезсилването на менителнични ефекти за упражняване на правата на молителя по обезсилената менителница, както и за установяване на правата върху менителницата в съдебните производства (с. 213 и сл.; с. 224 от труда). С важно значение за доктрината и практиката е изводът, че решението за обезсилване не може да се схваща като пълен сурогат на обезсилената ценна книга, доколкото то дава право на молителя да упражни правата си по менителницата само срещу лицата, посочени в самото решение, но не и срещу всички лица, които са били задължени по обезсилената ценна книга. В този дух правилно е изтъкнато и че решението за обезсилване не може да бъде джиросвано (за разлика от обезсилената менителница, стига да не е била с клауза „не на заповед“). Въз основа и в рамките на решението за обезсилване молителят може да прехвърли правата си по обезсилената менителница само с цесия по чл. 99 ЗЗД, но е лишен от възможност да джиросва всички права по менителницата.

- 2.8.** Заслужава да се отбележи, че изтъкнатите по-горе приноси са само част от многобройните и значими за доктрината и практиката приноси, които се съдържат в труда.
- 3.** Към рецензиранания дисертационен труд могат да бъдат отправени и някои **критични бележки и препоръки**, които в никакъв случай не се отразяват съществено върху общата положителна оценка за работата на кандидата. Предназначението им е по-скоро да допринесат за подобряване на качеството на изследването при неговото последващо публикуване - нещо, което си позволявам горещо да препоръчам на докторанта. Ще се ограничи само с четирите най-съществени бележки.
- 3.1.** Буди недоумение съдържателното разминаване между заглавието на дисертационния труд „Обезсилване на менителнични ефекти – материалноправни и процесуални аспекти” и посочването му в автореферата като „Обезсилване на заповедни ценни книги – материалноправни и процесуални аспекти”. Това разминаване, за съжаление, не може да мине за чисто редакционно. Няма съмнение, че втората редакция е по-широка в предметно отношение и би покривала само част от съдържанието на представеното изследване, посветено на обезсилването на менителничните ефекти като презумптивни ценни книги на заповед. Но, доколкото докторантът е зачислен в докторантура с темата „Обезсилване на менителнични ефекти – материалноправни и процесуални аспекти”, съгласно заповедта на Ректора на СУ, приемам, че в съдържателно отношение по обект и предмет на изследване рецензираният труд отговаря изцяло на определената тема.
- 3.2.** Второ, системата и вътрешната структура на изследването се нуждаят от известно прецизиране. Описателно формулираните заглавия на двете глави от основната част на труда оставят донякъде впечатлението за механично обединяване на множество относително обособени въпроси, без да се посочва обединяващия ги правен проблем, който обосновава систематичното им подреждане в съответната глава. Това проличава най-вече в глава втора от труда. Този подход е от естество да внесе

донякъде коментарен характер на изследването – нещо, което следва да бъде избягнато в един дисертационен труд. Впрочем, в увода не се открива задължителното (според мен) обосноваване на избраната структура и вътрешна организация на изследването.

- 3.3.** Трето, намирам, че научната и практическа ползност на труда биха били още по-големи, ако на основата на направения от него теоретичен анализ и сравнителноправен преглед на чуждестранните законодателства в § 2 от глава втора авторът беше формулирал конкретни предложения *de lege ferenda* за подобряване на действащата у нас уредба на производството по обезсилване на ценни книги. Авторът вероятно би достигнал до такива определени предложения, ако беше направил оценка за степента на съответствие на нашата уредба поне с международноправните източници в обсъжданата материя, и най-вече с правилата на Женевската конвенция от 1930 г. и на Конвенцията на ООН за международните менителници и международните записи на заповед.
- 3.4.** Четвърто, ползността на изследването щеше да е още по-голяма, ако авторът беше разкрил практическото значение на предлаганото от него групиране по видове на правото да се иска обезсилване на ценни книги в зависимост от различни класификационни критерии: (а) според вида на ценната книга – на приносител или на заповед; (б) според юридическия факт, от който възниква правото и (в) според отношението на носителя на правото на обезсилване към правата *по* ценната книга (с. 166 от труда). Без такава допълнителна обосновка разглеждането на правото да се иска обезсилване на ценни книги като „родово понятие” със съответните разновидности изглежда донякъде самоцелно, най-малкото защото разпоредбите на чл. 560 и сл. ГПК не предвиждат диференцирани процесуални правила за обезсилването според посочените от автора критерии.

4. Кандидатът е представил за рецензиране и две свои свързани с темата на дисертацията научни статии, публикувани в специализираната правна периодика. В статията „**За характера на правото на обезсилване на ценна**

книга от съда”. – Търговско и облигационно право, 2015 г., № 9, са изведени основни теоретични положения относно юридическите белези на правото да се иска обезсилване на ценна книга по реда на охранителното производство по чл. 560 и сл. ГПК, които в съществената си част възпроизвеждат анализа и изводите, съдържащи се в глава III, § 1 от рецензията дисертационен труд (с. 159-172). В посочената статия авторът взема отношение и по теоретичния спор относно допустимостта на обезсилването на поименни акции и облигации от съда. Отхвърля застъпването в доктрината и практиката утвърдително виждане¹, като се приема че поименните акции, макар да се прехвърлят с джиро, могат да бъдат обезсилвани от самото дружество-емитент по реда на чл. 200 ТЗ, но не и от съда по реда на охранителното производство. Утвърждава се виждането, че до сезиране на съда може да стигне само при оспорване на правата на титуляра по акцията от дружеството-емитент и отказа му да издаде нова акция или облигация на мястото на изгубената или унищожена ценна книга. Аргументът е, че разпоредбата на чл. 560 ГПК допуска обезсилване от съда по реда на охранителното производство само на заповедни ценни книги и на ценни книги на приносител, а в случая става въпрос за поименни акции или облигации. Но, доколкото се позовава на чл. 200 ТЗ, а там се урежда обезсилването на акции от издалото ги дружество само с оглед на производството по намаляване на капитала му, авторът не изяснява, приложим ли е посоченият от него ред на обезсилване по чл. 200 ТЗ в други случаи извън хипотезата на намаляване на капитала, каквото би било положението при лишаване на титуляра на акцията от владение върху нея въпреки волята му или при унищожаване на акцията като документ. В статията „**Упражняване на права по ценна книга въз основа на съдебно решение за обезсилване (чл. 566 ГПК)**”. – Търговско и облигационно право, 2015 г. № 10, авторът подлага на ревизия утвърдения в процесуалната доктрина възглед, че постановеното решение за обезсилване на ценна книга по чл. 560 и сл. ГПК представлява

¹ Поддържано от Касабова, К., Акции и способи за прехвърляне. С., 1999 г., с. 2, както и в съдебната практика, цитирана от Хорозов, Г., За характера на правото на обезсилване на ценна книга от съда. – Търговско и облигационно право, 2015 г., № 9, бележка под линия № 3.

сурогат на обезсилената ценна книга², като убедително обосновава извода, че това решение по правило не е пълен сурогат на обезсилената ценна книга, а само охранителен акт, въз основа на който молителят може да упражни правата си в обема, очертан в диспозитива на съдебното решение. Ако молителят желае да упражни правата си по обезсилената ценна книга в пълен обем, вкл. да извършва разпоредителни действия, той ще трябва да се снабди с дубликат на ценната книга. Така е, защото решението за обезсилване не възпроизвежда пълното съдържание на ценната книга.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд на докторанта **ГЕОРГИ СТОЯНОВ ХОРОЗОВ** на тема **„ОБЕЗСИЛВАНЕ НА МЕНИТЕЛНИЧНИ ЕФЕКТИ – МАТЕРИАЛНОПРАВНИ И ПРОЦЕСУАЛНИ АСПЕКТИ”** отговаря на всички изисквания по чл. 6, ал. 3 ЗРАСРБ. Заедно с двете рецензирани статии, както с многобройните други публикации на автора, които стоят извън предмета на настоящата рецензия, той разкрива несъмнената способност на **ГЕОРГИ СТОЯНОВ ХОРОЗОВ** за самостоятелна научно-изследователска работа и съдържа множество значими за българската правна наука и правоприлагането приноси. **Предвид научните достойнства на рецензирания труд и съобразно изискването на чл. 10, ал. 1 ЗРАСРБ давам положителна оценка за рецензирания дисертационен труд и предлагам на г-н ГЕОРГИ СТОЯНОВ ХОРОЗОВ да бъде дадена образователната и научна степен „доктор по право”.**

София, 1. март 2016 г.

Проф. д.ю.н. Екатерина Матеева

² Така *Сталев, Ж., Мингова, А., Стамболиев, О., Попова, В., Иванова, Р.*, Българско гражданско процесуално право. Девето преработено и допълнено издание. Сиела, С., 2012 г., с. 1281.